

Ірина ЗАМОСТЯНИК

Чоловічий одяг львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст.

Висвітлюється найпопулярніший чоловічий одяг львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст., проаналізовано його соціальні та культурні функції. Окрему увагу присвячено головним уборам, взуттю, зброї та прикрасам. Простежено східні та західноєвропейські впливи на одяг тогочасних міщан Львова, а також відзначено наявність у ньому окремих елементів традиційного українського костюма.

Ключові слова: чоловічий одяг, жупани, кабати, сорочки, сап'ян, міщани, Львів.

Розташований на перетині торговельних шляхів, Львів кінця XVI — першої половини XVII ст. постає перед нами як найбільше місто на теренах українських земель, де співіснували різні етноси і конфесії та відбувався постійний вплив людності із зовні. «У цьому місті, як і у Венеції, стало звичним зустрічати на ринку людей з усіх країн світу в своїх уборах: угорців у їхніх малих магерках, козаків у великих кучмах, росіян у білих шапках, турків у білих чалмах. Ці всі у довгому одязі, а німці, італійці, іспанці — в короткому. Кожен якою б мовою не говорив, знайде тут свою мову», — так писав про тогочасний Львів Мартин Груневерг [30, с. 35]. Взаємодія різноетнічних мешканців міста істотно вплинула на матеріальну та духовну культуру населення Львова, а також на його етнічну історію, обумовивши їх складний, синкретичний характер.

У Львові, крім українців, проживали представники багатьох етносів — поляки, вірмени, євреї, німці, італійці, шотландці, греки, угорці тощо. Слід додати, що до Львова постійно стікалися мешканці сусідніх сіл, а також інших міст. Це спонукає дослідника до вивчення впливу строкатості населення Львова на його святковий і повсякденний одяг, виявлення у вбранні львівських міщан основних модних тенденцій країн західної Європи та Сходу, виокремлення на міському ґрунті елементів народного одягу етнічних громад Львова.

Одяг львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст. належить до тих аспектів етнології, які мало привертала увагу дослідників. Окремі відомості про нього містяться лише у загальних розвідках Владислава Лозинського [56], Івана Крип'якевича [34], Йосипа Гронського [28], Мар'яни Нишпор [36], Богдани Петришак [39]. Така ситуація склалася насамперед через те, що дослідники рідко зверталися до вивчення архівних матеріалів. Разом з тим останні містять чималий пласт джерельних свідчень з даної проблематики який ще досі мало впроваджений до наукового вжитку. Стаття ґрунтується на неопублікованих джерелах кінця XVI — першої половини XVII ст., серед яких вагоме місце посідають актові книги м. Львова, що знаходяться в 52 фонді Центрального державного історичного архіву України у Львові.

Як відомо, здавна одяг використовувався не лише з практичною метою, але й визначав належність індивіда до того чи іншого етносу, статі, вікової та соціальної групи. Вбрання міщан, якщо не брати до

уваги найбідніші верстви населення, суттєво відрізнялося від одягу селян. У XVI — другій половині XVII ст. в містах більшість одягу виготовляли ремісники, на відміну від сіл, де його шили для себе в домашніх умовах [43, с. 191]. Разом з тим, заможне міщанство намагалося підкреслювати свою високу позицію у міській громаді завдяки дороговартісному вбранню, яке досить часто копіювало взірці шляхетських строїв [58, s. 279]. Деякі дослідники вважають такі тенденції в одязі заможних міщан бажанням останніх принаймні в цій сфері «знівелювати свою політичну деградацію і створити взірці рівності зі шляхетським станом» [58, s. 279]. Справді, вже на початку XVII ст. навіть було видано ряд законів, що забороняли тим міщанам, які не належали до міської верхівки, носити дорогий шовковий одяг, коштовне хутро та сап'ян. Зокрема, такий закон був прийнятий в Речі Посполитій у 1613 р. «для того, щоб стан шляхетський (по одягу) відрізнити від посіпльства», а за його невиконання встановлено 14 гривень штрафу [26, с. 279]. Особливо помітним був вплив шляхетського строю на костюм польського міщанства. Зауважимо, що сам шляхетський костюм був дуже схожим на магнатський і відрізнявся від останнього лише багатством та вишуканістю зовнішнього оформлення [58, s. 279]. З іншого боку, важко погодитись з твердженням, що чільне місце у впливах на костюм заможного та середнього міщанства XVI—XVII ст. належить лише шляхетському вбранню [58, s. 279]. Адже в костюмі міщан зазначеного періоду можна спостерігати вплив західноєвропейських тенденцій (головно італійських). І хоча шляхетський стрій теж формувався під їх впливом, все ж слід враховувати, що Львів був центром торгівлі та ремесла, чим сприяв проникненню сюди італійських взірців. Це стосується й інших великих міст Речі Посполитої, які приваблювали італійців, що перебували в пошуках вигідніших умов праці. Зокрема, від середини XVI ст. до Львова прибували майстри-італійці переважно з північних районів Італії та Тессинського району Швейцарії [25, с. 26; 31, с. 180], а також з центральної Італії [29]. Крім італійських тенденцій в костюмі міщан помітні також угорські, німецькі та турецькі впливи. Останні характерні своєю яскравою кольоровою гамою та східними візерунками в поєднанні з вільним і разом з тим простим кроєм [58, s. 280].

Найкраще ілюструють чужоземні впливи на одяг міщан найпопулярніші тканини, які використовувались для пошиття одягу наприкінці XVI — в першій половині XVII століть. До Львова, який займав важливе місце у торгівлі між країнами Сходу та Заходу, привозили як левантійський шовк, так і англійські та німецькі сукняні тканини.

Найдорожчими тканинами, з яких шили заможніші львівські міщани, були шовкові тканини — оксамит, адамашка, атлас, тафта, табін. Оксамит до Львова привозили з Туреччини та Ірану. Він міг мати вигляд досить грубої, ворсистієї тканини зі золотими та срібними нитками, або ж бути зовсім гладким — без ворсу та узорів [33, с. 123]. Адамашку переважно виготовляли в одному кольорі — червоному, зеленому або голубому з різноманітними узорами у вигляді листя, квітів та овочів [52, s. 6—8]. Популярною у Львові була адамашка з великим візерунком [1, с. 1257]. Атлас у місті був турецький, персидський та індійський [33, с. 124]. Тафта, яку в тогочасних джерелах ще називали китайкою [64, s. 591], була різних сортів, що відрізнялися між собою товщиною ниток [33, с. 125]. Вона була так, як і адамашка, гладкою. Китайку привозили з Леванту та з країн Європи. Крім одноколірної китайки у Львові кінця XVI — початку XVII ст. почала набирати популярності двоколірна китайка, наприклад, «брунатна з червоним» [1, с. 370]. Польська дослідниця Марія Ташицька, досліджуючи італійські шовкові тканини в Кракові, віднесла появу тут двоколірної китайки до другої половини XVII ст. [65, s. 140]. Хоча, зважаючи на тісні торговельні зв'язки тогочасного Львова з Краковом, двоколірна китайка, ймовірно, була й на полицях магазинів Кракова і в першій половині XVII століття. Це однією шовковою тканиною, яка користувалася популярністю у львівських міщан, був табін. Його відносять до різновидів китайки [54, s. 350]. Використовували табін для пошиття весільного та святкового одягу.

Окрему групу складали шерстяні тканини: фалендиш, чамлет, мухаір, каразія, байова тканина, моравське сукно, кір і сукно місцевого виробництва. Фалендиш привозили до Львова з Голландії, Англії [60, s. 626], а також з польських земель, зокрема з Гданська [34, с. 19]. Так, багаті львівські купці Павло Боїм та Мельхер Шпольц-Вольфович у 1600—1604 рр. переважно закуповували сукно зі Західної

Європи — Кракова, Хенціна та Гданська [34, с. 8]. Найдорожчим сукном, яке вони закупували з Гданська, був фалендиш, один лікоть якого коштував 63—77 гривень [34, с. 19]. Одягом з фалендишу, як і з лунського сукна, користувалися заможніші міщани [45, с. 138]. Користувався популярністю серед львівського міщанства кінця XVI — першої половини XVII ст. і чамлет — тканина, яку виготовляли зі шерсті азійських кіз [60, с. 341]. Переважно до Львова привозили турецький чамлет [3, с. 657]. Не меншим попитом у місті користувався мухаїр, в актових книгах м. Львова його інколи називали махер. Це був сорт грубої сукняної тканини чи чамлету, тканого з шерсті кіз [53, с. 237]. Користувався попитом турецький мухаїр, також привозили венеційський та німецький [62, с. 160]. Каразією називали спочатку лише грубе іспанське сукно, але згодом ця назва поширилася на товсте сукно зі Сілезії, та, загалом, на сукно домашнього виробництва [53, с. 8]. Відповідно і ціна на нього була порівняно дешевшою. Зокрема, каразію з Гданська хоча й можна віднести до дорогого сукна, все ж, вона коштувала дешевше від фалендишу, лунського сукна чи бретлету. Так, якщо один лікоть такого фалендишу у 1600—1604 рр. коштував 63—77 гривень, лунського сукна 43—57 гривень, бретлету 38—43 гривні, то каразія обходилася у 15—20 гривень за лікоть [34, с. 19]. Взнявши до уваги порівняно низьку ціну каразії, Раїса Шиян зазначала, що така тканина була доступна не лише для незаможних міщан, але й для селян [45, с. 138]. Баю привозили з Англії, вона мала вигляд грубої шерстяної тканини переважно темних кольорів [51, с. 95]. Крім того, львівські міщани шили одяг зі сукна, виготовленого місцевими ремісниками. Це було грубе сукно чорного та червоного кольорів [1, с. 282, 657, 934, 1116; 3, с. 49, 440, 657].

Також була поширена багазія — бавовняна тканина [60, с. 43]. Для пошиття сорочок і на постільну білизну брали домоткані тканини: з конопель [3, с. 440] чи льону. Зауважимо, що селяни шили сорочки з грубого домотканого полотна. На той час тонка льняна тканина належала до дорогих матеріалів [56, с. 269], яку міщани використовували для пошиття сорочок. Також сорочки шили з шовкових тканин, іноді їх прикрашали вишивкою.

Як бачимо, у львівських міщан був досить великий вибір тканин для пошиття одягу. Більше того, навіть у гардеробах львів'ян зі середнім рівнем достатку можна було зустріти одяг з дорогих тканин, який, як правило, міщани одягали на свята чи родинні урочистості. На початку XVII ст. ці тенденції продовжили набирати обертів, що, в свою чергу, викликало невдоволення у міської верхівки. Як наслідок, у 1613 р. була видана згадана заборона носити найдорожчі шовкові тканини та дороге хутро міщанам Руського воєводства, які не належали до міського патриціату. У постанові зазначалося: «Щоб ніякий міщанин, ні плебей не відважився використовувати шовкового строю та шовкового підбою, також коштовного хутра, крім хутра лисиці та інших дешевих, також, щоб ніхто з них не ходив у сап'яні, під штрафом 14 гривень» [27, с. 12]. Правда, міщани не особливо ретельно дотримувалися цього закону, оскільки вже в 1620 р. він був поновлений з більшим штрафом у 100 гривень, а в 1629 р. штраф був замінений податком у сумі 1 золотого з міщанина, його дружини, дітей та челяді [26, с. 12]. Правда, шляхта і надалі домагалася заборони для міщан носити дорогі хутра [46, с. 488]. Зважаючи на такий розвиток подій, можна припустити, що в першій половині XVII ст. у строях середніх верств міщанства спостерігалися тенденції до пошиття одягу з дорогих тканин та хутра.

Чоловіки у Львові кінця XVI — першої половини XVII ст. мали досить широкий вибір верхнього одягу. В їхньому гардеробі могли бути шуби, кожухи, делії, ферезії, гермаки, копеняки, контуші, чамари, курти, плащі, жупани.

Шуби мали вигляд вільного одягу, який не заціпався. В XVI ст. вони стали популярними не лише серед львівського міщанства, але й серед міщан Польщі загалом [55, с. 67—68]. В. Лозинський стверджував, що крій шуб, які побутували у Польщі XVI ст., не відрізнявся від такого ж одягу в інших країнах Західної Європи [56, с. 126]. Їх, як правило, шили зі сукняних тканин та підшивали гіршим хутром [66, с. 129], інколи фарбованим [4, с. 516]. Так, в інвентарі Матвія Сокола 1624 р., який проживав в дерев'яному будинку на Галицькому перехресті, вписано: «Шубка чамлетова хутром з ніжок підшита» [11, с. 451]. Хоча зауважимо, що траплялися й шуби підшиті дорожчим хутром. Серед шат

Львівський міщанин XVI ст. в делії з петлицями та жупані. Фрагмент панно з чудами св. Яна з Дуклі. Середина XVIII ст. Львів, церква св. Андрія

Одоровського (1622 р.) згадана шуба з червоного чамлету обрамлена бобровим хутром та підшита хутром з горла куниць [9, с. 129]. Шуби були в гардеробах як чоловіків, так і жінок. Польська дослідниця Магдалина Барткевич зазначала, що вже в XVI ст. польські міщани шубами замінили кожухи [48, с. 159].

Повсякденним одягом мешканців Львова були кожухи, які шили з овечого хутра. Кожухи з овечого чи козячого хутра були основним зимовим одягом селян [42, с. 123]. Тому не дивно, що вони представлені в гардеробах тогочасних міщан, особливо тих, які прибували до міста з довколишніх сіл. Бідніші міщани і челядь рідко складали заповіти та інвентарі майна, як наслідок, архівні джерела не відображують повною мірою одяг цієї верстви населення міст. Тому, не зважаючи на це, що згадки про кожухи в міських актових книгах зустрічаються не часто [3, с. 21, 440; 8, с. 620], можемо припустити, що вони були невід'ємною частиною зимового одягу найбільшого міщанства. Крім того, кожухи використовували й середні за достатком міщани, в основному для праці у господарстві.

Делія належала до найпоширенішого широкого верхнього одягу. Дослідники не дійшли однозначності щодо її появи на території Польщі. Відомо лише, що делії були поширені в турків і мали вигляд вільного верхнього одягу зі широкими рукавами [51, с. 312]. У тогочасному Львові міщани носили делії

як з коротшими, так і з довгими рукавами. Делії з довгими рукавами у джерелах трапляються рідше [2, с. 504]. Делії застібалися на гудзики, яких могло бути кільканадцять. Вони були найпопулярнішим одягом серед середнього та заможного міщанства Львова. В книгах вірменського суду Львова вказана фалендишова делія підшита червоною адамашкою з візерунком, також на ній були нашиті петлиці, 15 срібних гудзиків і защіпка [24, арк. 96]. Набрали популярності у львівських міщан делії з фалендишу, коричневого кольору з 12 срібними гудзиками, підшиті червоним кіром [6, с. 534], делії наполовину темно-синього кольору із пасмом блакитної адамашки з чорними шовковими гудзиками, делії комбіновані темно-синього та лазурового кольору, підшиті червоним з візерунками чамлетом з 12 позолоченими срібними гудзиками [9, с. 1850], делії із срібними гудзиками і «чапашкою до запинання» [8, с. 616]. Крім того делії оздоблювали золотими петлицями [14, с. 585]. Шили їх з різноманітних видів сукна. Часто серед міщанського одягу траплялися делії з фалендишу [6, с. 534; 25, с. 116, 118] та каразії [3, с. 21, 657]. Інколи їх підшивали хутром. Наприклад, делія зі сукняної тканини, коричневого кольору, підшита хутром зі соболіних ніжок [1, с. 369]. Також делії підшивали лисячим [11, с. 433], вовчим [16, с. 220] та овечим хутром [11, с. 330]. Але частіше делії підшивали китайкою, кіром, сукном [18, с. 879] та багазією [10, с. 980]. Зокрема, в гардеробі міщанина Станіслава Хоїнського була делія з червоної каразії, оздоблена петлицями у вигляді зубців та підшита білим сукном оцінена в 5 золотих [18, с. 1033].

В першій половині XVII ст. серед чоловічого вбрання з'являються фerezії. Дослідники виводять їх походження з Туреччини [52, с. 285]. Це був святковий, не прилягаючий одяг із коміром-стійкою, значно меншим, ніж у делії [61, с. 637; 58, с. 285]. Спереду у верхній частині фerezії прикрашали петлицями, які завершувалися золотими або срібними гудзиками [58, с. 285]. Фerezії шили зі сукна, наприклад, з моравського [17, с. 1375]. Поширеними були фerezії з фалендишу. Так, львівський вірменин Лавриш заповів своєму синові у 1621 р. фалендишову фerezію, підшиту лисячим хутром [24, арк. 69]. Як правило, фerezії були червоного кольору [52, с. 150].

Львівські міщани також носили і гермаки. Це був довгий верхній одяг, який має східне походження. Можливо, гермаки набрали поширення з турецьких земель [52, s. 184—185]. В міських актових книгах згадувалися гермаки з сукна, найчастіше з фалендишу, чамлету чи мухаїру. Зокрема, гермак з чамлету не підшитий [5, с. 685], московський коричневий гермак з фалендишу [9, с. 129], чорний гермак, комбінований з чамлету і мухаїру [4, с. 293]. Чорні гермаки носили євреї Львова. Так, у 1588 р. згаданий чорний «кофнерований» гермак якогось єврея [12, с. 112]. Зауважимо, що в кінці XVI — першій половині XVII ст. у єврейських строях спостерігалось наслідування моди, яка побутувала серед міської верхівки [49, s. 62]. Але це, насамперед, стосувалося жіночої моди. Чоловіки носили чорні капоти, плащі з «випусками», ковпаки з хутра лисиць чи соболів, курдибанові черевики, у свята шовкові капоти та шовкові пояси [47, s. 537]. Правда, в пізніші періоди одяг євреїв відзначався щораз більшою однорідністю та темною колористикою [47, s. 537].

Поширеними серед верхнього одягу міщан були чамари. Їх також носили духовні особи та жінки, інколи чамару носили як домашній одяг [66, s. 130]. Це був довгий одяг з рукавами до землі [60, s. 341]. Їх шили як зі шовкових тканин, так і з шерстяних — фалендишу та чамлету [11, с. 151]. Зокрема, у писаря Войцеха Зимницького було чотири чамари: з оксамиту, канафацу, турецького мухаїру, фалендишу [39, с. 65]. Чамари могли також підшивати хутром та оздоблюватись декоративними петлицями [11, с. 403]. Починаючи з кінця XVI ст. чамари все частіше з'являються в гардеробах жінок, а чоловічі чамари стають коротшими. Також серед одягу львівських міщан зустрічаємо і «півчамарок». В інвентарі Ласчковича (1624 р.) з Галицького передмістя серед опису речей згаданий «півчамарок папужастий» китайковий з чорними зубчиками [11, с. 443]. Тут, ймовірно, йдеться саме про коротку чамару.

Популярним серед львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст. був плащовий одяг. Зокрема, ментлік — різновид плаща, який шили з табіну, адамашки, атласу, оксамиту, китайки, інколи з мухаїру. Носили його жінки та духовні особи. Ментліки для духовних осіб зазвичай підшивали хутром [53, s. 204]. У Львові міщани носили метліки переважно червоного, жовтого чи

Гермак з петлицями, підшитий хутром. Кін. XVI ст. [48, s. 161]

чорного кольорів. В інвентарях львівських міщан зустрічаються ментліки з атласу, підшиті хутром куниць [3, с. 21], а також з китайки, підшиті хутром білок, з переду чорний, а на спині червоний [3, с. 183], ментлік мухаєровий, золотого кольору з хутряними вилогати та чорними «пасаманами» [63, s. 642] оксамитними, підшитий сукном [20, с. 279—280], чорний ментлік з адамашки з вилогами, підшитий сукном [9, с. 1095].

Також львівські міщани носили звичайні плащі. Їх шили з тонших тканин, інколи зі шовкових, а також з байкових [11, с. 76]. Від дощу міщан захищали кобеняки (в джерелах фігурує назва «копеняк») — різновид плаща без рукавів [61, s. 1079]. Описи таких копеняків маємо в актових книгах: копеняк лазуровий, фалендишовий, підшитий фалендишем червоним до пояса [9, с. 1535], копеняк з лазурової каразії, весь підшитий червоним кіром [9, с. 755].

Курти львівські міщани шили зі шерстяних тканин: каразії чи сукна. Так, серед речей кравця Бартоломея (1598 р.) перераховані три курти: одна — з білої каразії, підшита червоним сукном і китайкою по пояс, друга — біла курта для пахолка, третя біла з морав-

ського сукна також для хлопця [17, с. 1375]. Серед одягу іншого львівського міщанина Адама Бришевського були дві курти: перша — червона «півшкарлатна», підшита зеленим оксамитом, друга — ношена, червона, підшита жовтим сукном [18, с. 879]. Курти також могли застібатися на гудзики. Зокрема, в джерелах згадана: «...курта лазурова, фалендишова, кіром червоним підшита, зі вставкою атласною червоною, з гудзиками шовковими, оцінено у злотих 20» [9, с. 1535]. Інколи заради економії курти підшивали різними кусками сукна [18, с. 1033—1034]. Також їх шили зі шкіри тварин. Так, в описі речей Андрія Князьовського 1606 р. зазначена курта зі шкіри лося, яка коштувала 4 злотих [19, с. 358].

Різновидом курти був доломан — верхня гусарська курта [52, с. 10]. Дослідники припускають, що його було поширено з турецьких земель до Угорщини, а звідти вже до Речі Посполитої [48, с. 162]. Львівські міщани носили доломани не лише в повсякденному житті, але й на урочисті події. Так, батьки купили Яну Гавловичу перед його одруженням пару одяг, серед яких був і лазуровий доломан з фалендишу зі срібними гудзиками [8, с. 616]. Детальний опис доломана зберігся в книгах вірменського суду Львова: «лазуровий доломан з фалендишом, підшитий червоним кіром. В нього 20 срібних гудзиків і заціпка під шиєю, ще 10 гудзиків розміщені на рукавах. Всі гудзики позолочені» [24, арк. 96]. У львівського міщанина Якуба Космігеля (1625 р.) був лазуровий доломан з фалендишу, підшитий багазією, на якому було пришито 18 малих, позолочених гудзиків [13, с. 12].

Одним з основних елементів костюма львівських міщан кінця XVI — початку XVII ст. був жупан. Жупани шили переважно зі сукна та підперезували поясом. По якості таких поясів можна було визначити заможність його власника: вони були зі шовкових тканин, тканин зі золотих чи срібних ниток, срібними й позолоченими. Щоправда, останні могли дозволити собі хіба що заможніші міщани. Більшість металевих поясів мали шкіряну чи тканинну основу [38, с. 53; 50, с. 480]. Зауважимо, що шовковий пояс коштував 18 злотих [56, с. 281], а пояс срібний, позолочений, у якому було чотири гривні, коштував 50 злотих [11, с. 1245]¹.

¹ Для порівняння зазначимо, що у 1621 р. кінь коштував близько 15 злотих, а будиночок біля єврейського кладо-

Тогочасні жупани були розрізні в талії з довгими, звуженими до зап'ястків, рукавами. Спереду жупани застібалися на гудзики, яких могло бути навіть до 30 штук. Зокрема, такий жупан був у львівського міщанина Адама Урінковського (1589 р.): «жупан кармазиновий², підшитий зеленою китайкою, в нього 30 вкритих позолотою срібних гудзиків без одного» [15, с. 311]. Наскільки жупани були різноманітними за кольоровою гамою та оздобленням, можемо бачити зі збережених описів тогочасних жупанів: коричневий фалендишовий з шовковими гудзиками, підшитий червоним лисячим хутром до пояса, а до низу блакитним атласом [24, арк. 96], з червоної каразії з 15 срібними гудзиками [6, с. 534], з білої каразії, який мав вилоги з червоної адамашки та був оздоблений зеленим шнуром [16, с. 245], з коричневого фалендишу, підшитий зеленою багазією «ошнурований» довкола зеленим шнуром [15, с. 311].

Жупани були як святковим, так і повсякденним одягом для львівських міщан. Зокрема, в одному з інвентарів 1604 р. зазначалося: «Жупан довгий, зелений, повсякденний, в нього гудзиків 15 срібних, червоним полотном підшитий до пояса» [5, с. 361]. Святкові жупани шили з дорожчих тканин та оздоблювали. Зберігся опис такого жупана: «...Жупан лазуровий зі срібними гудзиками, вкритими позолотою і рукавами з кругами» [11, с. 403]. Рідше жупани шили зі шовкових тканин. Зокрема, в заповіті Адама Урінковського 1589 р. згаданий червоний адамашковий жупан з великим візерунком [15, с. 311]. Переважна більшість міщан мали у своїх скринях один чи два жупани. Так, львівський міщанин Валентин Зяй мав лише коричневий фалендишовий жупан з 18 гудзиками [7, с. 289].

Популярними серед тогочасного міщанства були безрукавки та їх різновиди. Безрукавки, які були однією з обов'язкових складових народного вбрання українців, прикривали верхню частину тіла — груди та спину, їх довжина сягала зазвичай до талії [35, с. 86].

З нагрудного одягу львівські міщани носили кабати. Вже в XVI ст. кабати були як чоловічі, так і жіночі [52, с. 302]. Чоловіки одягали кабати на сорочки і носили їх разом зі штанами. Кабати («бекеші») підшивали овечим [11, с. 435], лисячим або за-

вища в 1623 р. коштував 150 злотих. Див.: [8, с. 620; 11, с. 947].

² Кармазин — червона барва. Див.: [61, с. 964].

ячим хутром [9, с. 755]. Також були кабати, оздоблені та підшиті дорожчим хутром — з дрібними петлицями та підшиті хутром сріблястих куниць [1, с. 1257]. Кабати шили як зі сукна та татарського мухаїру [11, с. 430], так і з легших тканин, наприклад, полотна чи китайки [5, с. 933]. Крім того, траплялися кабати з рукавами [24, арк. 96]. Лазуровий, мухаїровий кабат з вишневими, адамашковими рукавами «в костки» був і в писаря В. Зимницького [39, с. 166].

Але перш ніж одягнути щось з переліченого, міщани на тіло одягали сорочку, яку в тогочасних джерелах називають «кошуля». Натільні сорочки носили чоловіки та жінки. Сорочки шили з льону, конопель або бавовни. Вони з обох боків мали розрізи, а рукави були довгі та звужувалися до зап'ястків [58, с. 281]. Іноді зверху на натільну сорочку міщани одягали ще одну, яка могла бути оздобленою орнаментом. Так, Йоан Рибинський мав у своєму гардеробі одну з таких оздоблених сорочок — прикрашену вишивкою зі золотими ромбами [21, с. 513]. У вірмен користувалися популярністю сорочки з манжетами та широкими рукавами [24, арк. 96]. Зважаючи на це, що сорочки були основною білизною, яку одягали кожного дня, то не дивно, що їх у міщан було по декілька штук. Як правило, у будні міщани одягали сорочки з домотканого полотна. У святкові дні заможні міщани носили шовкові сорочки.

До натільної білизни чоловіків, крім сорочок, належали гаці. Щоправда, міщани не завжди вказували гаці у своїх інвентарях. Це може бути пов'язано як з тим, що вони були дуже особистою білизною, за яку не особливо дбали, якщо вона не була нова, так і з тим, що така білизна до середини XVII ст. не набрала популярності серед міщанства. Як правило, гаці носили заможніші міщани [58, с. 281], і то їх було не багато — одні чи двоє.

В теплу пору року на ноги міщани могли одягати «денні» панчохи та шкарпетки [18, с. 1610]. Їх носили чоловіки і жінки. Так, серед товару купця та члена Успенського братства Хтистофора Мадзаракія в середині XVII ст. вказані чоловічі та жіночі шовкові панчохи [40, с. 51]. Шили панчохи зі шовку, лляного полотна та сукна [24, арк. 96; 58, с. 281]. Найпопулярнішими були чоловічі панчохи сірого кольору, а «майстерські» — білого [56, с. 107]. Панчохи, на відміну від гаців, були дуже поширені не лише се-

Чоловічі строї I пол. XVII ст. Фрагмент панно з чудами св. Яна з Дуклі. Середина XVIII ст. Львів, церква св. Андрія

ред багатого міщанства, але й серед міщан середнього рівня достатку, які мали по кілька пар панчохів [24, арк. 96]. В гардеробах міського патриціату були шовкові панчохи. До Львова панчохи привозили як дорогі італійські, так і «косматі» з Любліна [18, с. 1369]. В останньому випадку, ймовірно, що мова йде про теплі, шерстяні панчохи. Також панчохи могли виготовляти з кіру [23, с. 606] та бавовни.

Як бачимо, чоловічий стрій львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст. відзначався великою різноманітністю його компонентів. Ця різноманітність була характерною не лише за призначенням та кроєм міщанських шат, але й за колористикою вбрання. Для тогочасного львівського міщанства одяг чорного кольору, не комбінований з іншими кольорами, вважався траурним, тому його носили під час похоронів та жалоби. Популярною у вбранні міщанства Львова була яскрава кольорова гама. Більше того, користувався попитом одяг, підшитий тканиною іншого кольору, і навіть поєднанням декількох кольорів. Так, в інвентарях майна міщан зустрічаємо: делію коричневу, підшиту зеленою багазією [4, с. 1085], червону фалендишову делію, підшиту жовтим кіром [11, с. 330], делію коричневу, підшиту білим сукном і зеленою багазією, жупан коричневий з фалендишу, до пояса підшитий зеленим кіром, а від пояса до долу — блакитною багазією [17, с. 82], копеняк з лазурової каразії, весь підшитий червоним кіром [9, с. 755], зелена куртка з фалендишу, підшита білим кіром [5, с. 361], кур-

Чоловічі строї львівських міщан кінця XVI ст. Фрагмент панно з чудами св. Яна з Дуклі. Середина XVIII ст. Львів, церква св. Андрія

та з лазурового фалендишу, підшита червоним кіром, зі смужкою червоного атласу та шовковими гудзиками, інша курта — лазурова, стара, підшита білим кіром та багазією до пояса [9, с. 1535].

Головні убори міщан поділялися на чоловічі та жіночі. Вони відрізнялися кроєм та матеріалом, з якого їх шили. Великою популярністю користувалися шапки. Їх носили як чоловіки, так і жінки. В літню пору міщани одягали шапки з шовкових тканин. Зокрема в інвентарі представника міської верхівки Гепнера (1602 р.) згадана літня шапка округлої форми з оксамиту [4, с. 516]. В зимовий період шапки шили з фалендишу та чамлету. Міщани могли носити в холодну пору року шапки, обшиті хутром. В інвентарях львівських міщан зустрічаємо описи таких шапок: шапка адамашкова, червона, обрамлена хутром з куниці, пошита на зразок московських шапок [11, с. 444]; шапки оксамитні, обшиті хутром бобра, та адамашкові, обшиті хвостиками [11, с. 39]; шапка оксамитова з вилогами, обшита фарбованим хутром куниці [9, с. 755].

Популярністю у міщан користувалися і магерки — угорські шапки [53, с. 176]. Їх шили з грубого сукна і прикрашали вгорі пером [58, с. 287—288]. Таку шапку придбали Яну Гавловичу батьки за 8 грошів, споряджаючи його на навчання столярському ремеслу [8, с. 616]. Міщани носили також і кучми. Це були високі шапки зі сукна на подобі магерок [53, с. 114].

Поширеними серед чоловічих головних уборів львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст. були ковпаки. Дослідники виводять похо-

дження цього головного убору ще від часів Київської Русі [41, с. 62]. Найчастіше ковпаки підшивали лисячим або соболиним хутром [11, с. 330—331]. Саме ковпаки, обшиті соболиним хутром, найзаможніші міщани запозичили у шляхти [11, с. 330—331; 58, с. 287]. Так, в інвентарях міщан зустрічаємо: ковпак фалендишовий червоний з вилогами зі соболиного хутра, всередині обшитий лисячим хутром [24, ark. 96]; інший коричневий, фалендишовий, обшитий хутром зі соболя [8, с. 616; 11, с. 428].

У весняно-осінню пору міщани носили капелюхи. Їх підшивали курдибаном, китайкою чи табіном. Зокрема, в джерелах згадані чоловічі чорні капелюхи, які підшивали табіном [4, с. 516; 9, с. 1096, 21, с. 525] або оксамитом [22, с. 400], чоловічий капелюх до половини підшитий табіном [22, с. 400]. Зазначимо, що капелюхи в інвентарях майна львівських міщан зустрічаються набагато рідше, ніж шапки.

В кінці XVI — в першій половині XVII ст., наслідуючи французьку моду, серед одягу міщан Львова дедалі частіше починають з'являтися рукавиці [36, с. 55]. Заможніші міщани мали як зимові, так і літні рукавиці [39, с. 66]. Найбільше цінувалися італійські рукавиці, з-поміж яких були й парфумовані [1, с. 1006—1008].

Популярним видом взуття серед тогочасного львівського міщанства були чоботи та черевики. Так, Яну Гавловичу до весілля батьки придбали дві пари черевиків, які коштували 2 злотих [8, с. 616]. Черевики носили і як домашнє взуття. Крім того, заможні міщани вдома могли носити дорогі привізні кольорові черевики. Так, в інвентарному описі речей львівського купця Сави Грека (1582 р.) згадані чотири пари домашніх, турецьких черевиків жовтого кольору по 12 злотих за одну пару [44, с. 55]. Серед взуття вірменина Миколая Христофовича були сап'янові чоботи, як з довгими, так і з короткими халявами, та жовті черевики з червоними капцями [22, с. 400]. Крім того, в інвентарі його майна зустрічаємо жовті «тіжми» [22, с. 400] — напівчоботи. Етимологію цієї назви дослідники виводять з угорської мови [60, с. 312], що вказує на походження цього взуття. За колористикою взуття було переважно чорного, червоного та жовтого кольорів [48, с. 212]. Серед українського та польського міщанства Львова поширилася мода не тільки на східний одяг, але й на взуття. Заможніші міщани віддавали перевагу чоботам зі

сап'яну та кордибану [66, s. 101]. Таке взуття було дорогим, коштувало 7,15 злотих — 8,15 злотих, тому його носили, як правило, у свята [59, s. 438]. Чоботи зі сап'яну шили з довгими та коротшими халявами [22, с. 400]. В літню пору заможні верстви населення носили кордибанові пантофлі [44, с. 55] або сап'янові капці [22, с. 400]. Правда, міська біднота в літню пору у щоденному житті найчастіше ходила босоніж, а взуттям користувалася лише у святкові дні та на час сімейних урочистостей. Взимку найбідніші верстви міщанства одягали прості черевики зі свинячої шкіри або власноруч пошиті шкіряні чи вовняні «шляпці», підшиті хутром [58, s. 286].

Доповнювала чоловічий стрій зброя, яку носили як для оздоблення костюма, так і для відлякування зловмисників, та самооборони. Найбільш поширеними серед такої зброї були шаблі, які прикріплювали до жупанів, контушів або іншого верхнього одягу. Найпопулярнішими серед міщанства були угорські шаблі, які могли покривати позолотою [4, с. 515]. Бідніші міщани та юнаки носили зі собою в піхвах ножі, які могли бути коштовно оздоблені. Такі піхви, відлиті в сріблі з ланцюжком, були у ливарника Григора зі Львова [11, с. 338]. Крім того, міщани до пояса пристібали «тлумок» — мішечок, в якому зберігали гроші. Як правило, такі мішечки були пошиті зі шкіри та оксамиту [18, с. 879].

Майновий статус міщан підкреслювали різноманітні золоті та срібні перстені з коштовними каменями: діамантами, рубінами, смарагдами, бірюзою. Їх носили як чоловіки, так і жінки. Більш практичне значення мали сигнети — перстені, які слугували печатками. Зокрема, у представника міщанської верхівки Львова — Гепнера був «перстень, сигнет зі золотою платою на ньому» [4, с. 515].

Отже, чоловічий одяг львівських міщан кінця XVI — першої половини XVII ст. відзначався різноманітністю за формою, призначенням та колористикою. На ньому помітно позначилися впливи як Сходу, так і загальноєвропейських тенденцій моди. Поряд з такими елементами традиційного народного костюма українців та поляків як кожухи, кабати, сорочки, з'являються у міському костюмі делії, гермаки та жупани, які мають східне походження. В кінці XVI ст. популярності серед міщанства набирають і сап'янові чоботи, які раніше у Львові носили лише вірмени. Не менше позначилися на костюмі то-

гочасних міщан Львова і загальноєвропейські впливи. Шати міщан урізноманітнилися шовковими рукавицями та панчолами. Елементи українського народного костюма львівські міщани, в порівнянні зі селянами, шили з дорожчих, привізних тканин: шовкових, шерстяних та тонких лляних. Такі зміни в моді мали більший чи менший вплив на стрій представників усіх етнічних груп, які населяли тогочасний Львів.

1. Центральний державний історичний архів України у Львові (Далі — ЦДІАУЛ). — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 23. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1595—1596 рр. — 1573 с.
2. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 24. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1597—1598 рр. — 1340 с.
3. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 25. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1599—1600 рр. — 1068 с.
4. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 26. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1601—1608 рр. — 1474 с.
5. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 27. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1604—1605 рр. — 1208 с.
6. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 28. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1606—1607 рр. — 1259 с.
7. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 33. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1616—1617 рр. — 2212 с.
8. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 36. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1621 р. — 1258 с.
9. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 37. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1622 р. — 1995 с.
10. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 38. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1623 р. — 1021 с.
11. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 39. Книга запису індуктів і протоколів уряду Ради. 1624 р. — 1326 с.
12. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 338. Книга записів заповітів та актів про юридичне оформлення прав власності на спадкове рухоме та нерухоме майно. 1578—1666 рр. — 494 с.
13. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 339. Книга записів заповітів та актів про юридичне оформлення прав власності на спадкове рухоме та нерухоме майно. 1625—1639 рр. — 313 с.
14. ЦДІАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 340. Книга записів заповітів та актів про юридичне оформлення

- прав власності на спадкове рухоме та нерухоме майно. 1627—1641 рр. — 986 с.
15. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 385. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1588—1592 рр. — 1104 с.
 16. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 386. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1592—1594 рр. — 1018 с.
 17. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 387. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1595—1598 рр. — 1574 с.
 18. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 389. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1603—1605 рр. — 2109 с.
 19. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 390. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1606—1607 рр. — 954 с.
 20. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 391. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1608—1609 рр. — 1265 с.
 21. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 394. Книга записів ухвал, скарг, боргових зобов'язань, протоколів зізнань свідків та інші документи. 1616—1619 рр. — 1329 с.
 22. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 517. Книга записів декретів, майнових зобов'язань, торгових угод, заповітів та інших документів вірменського суду. 1601—1604 рр. — 1142 с.
 23. ЦДДАУЛ. — Ф. 52. — Оп. 2. — Спр. 525. Книга індуктів вірменського суду. 1638—1639 рр. — 682 с.
 24. Narodowa biblioteka w Warszawie. Odjął zbiorów specjalnych. — Syg. IV 012371 Acta decretorum advocatium Armenorum decanatus S. Joannis Baptistae Leopoliensis, ad an[no] 1605 ad an[num] 1691. — Т. 1 (1605—1640) — 206 s.
 25. Вуйцик В. Зустріч зі Львовом. Путівник / В.С. Вуйцик, Р.М. Липка — Львів : Каменяр, 1987. — 175 с.
 26. Головацкий Я. О костюмахъ или народномъ убранствѣ русиновъ или русскихъ въ Галичинѣ и Сѣверовосточной Венгрии / Я.О. Головацкий. — Петроградъ : Въ типографи А.А. Краевскаго, 1868. — 67 с.
 27. Головацкий Я. О народной одеждѣ и убранствѣ Русиновъ или Русскихъ въ Галичинѣ и Сѣверо-восточной Венгрии / Я.О. Головацкий — Санкт-Петербургъ : Типографія В. Киришбаума, 1877. — 85 с.
 28. Гронський Й. Будні середньовічного Львова / Йосип Гронський // Жовтень. — 1984. — № 7. — С. 95—101.
 29. Замостяник І. Тестамент львівського архітектора Павла Римлянина (1618) / Ірина Замостяник // Український археографічний щорічник. — Київ, 2009. — Вип. 13/14. — С. 457—466.
 30. Ісаєвич Я. «Альтана посеред раю»: Львів у 1582—1602 рр. / Я. Ісаєвич // Львів. Історичні нариси. — Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 1996. — С. 29—44.
 31. Казанцева Т. Фактологічний аналіз застосування фактур тиньку та каменю у формуванні домінуючих напрямків в архітектурі Львова XVI — першої половини XX століть / Тетяна Казанцева // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 2005. — Т. ССXLIX: Праці Комісії архітектури та містобудування. — С. 177—199.
 32. Кос Г. Вулиця Руська у Львові / Кос Г., Федина Р. — Львів : Центр Європи, 1996. — 92 с.
 33. Кривонос В. Торгівля левантійським шовком у Львові в XVI — середині XVI ст. / Володимир Кривонос // Україна в минулому. — Київ ; Львів, 1996. — Вип. 8. — С. 117—135.
 34. Крип'якевич І. Матеріали до історії торгівлі Львова / Крип'якевич І. // Записки наукового товариства імені Шевченка. — 1905. — Т. LXV. — Кн. 3. — С. 1—46.
 35. Матейко К. Український народний одяг / К.І. Матейко — Київ : Наукова думка, 1977. — 222 с.
 36. Нишпор М. Щоденне життя італійців у Львові наприкінці XVI — у першій половині XVII ст. (На матеріалах заповітів та інвентарів майна) / М.В. Нишпор // Український історичний журнал. — Київ, 2007. — № 4. — С. 51—69.
 37. Першодрукар Іван Федоров та його послідовники на Україні (XVI — перша половина XVII ст.). Збірник документів / упоряд. Я.Д. Ісаєвич, О.А. Купчинський, О.Я. Мацюк, Е.Й. Ружицький. — Київ : Наукова думка, 1975. — 344 с.
 38. Петренко М. Українське золотарство XVI—XVIII ст. / М.П. Петренко. — Київ : Наукова думка, 1970. — 208 с.
 39. Петришак Б. «Лицар пера і каламаря» — писар міста Львова Войцех Зимницький (1583—1639 рр.) / Богдана Петришак. — Львів : [б. м.], 2011. — 208 с.
 40. Срібний Ф. Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до половини XVII ст. / Срібний Федір // Записки наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1913. — Т. СХV. — Кн. III. — С. 29—76.
 41. Стельмах Г. Традиційні головні убори українців / Г.Г. Стельмах. — Київ : Наукова думка, 1993. — 239 с.
 42. Стельмащук Г. Одяг / Г.Г. Стельмащук // Історія української культури : у 5 т. / під ред. Я.Д. Ісаєвича, Ю.П. Ясіновського, Л.В. Войтовича та ін. — Київ : Наукова думка, 2001. — Т. 2. Українська культура XIII — першої половини XVII століть. — С. 123—133.
 43. Стельмащук Г. Український стрій XIV — середини XVII століть у контексті загальноєвропейської моди і стилів / Галина Стельмащук // Записки наукового

- товариства імені Шевченка. — Львів, 2001. — Т. ССXLII. Праці секції етнографії і фольклористики. — С. 189—202.
44. Східна торгівля в середині XVI — першій половині XVII ст.: збірник документів / упоряд. В.П. Кривонос. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 258 с.
 45. Шиян Р. Торговля міст Руського і Бузького воеводств у XVI — першій половині XVII століття / Раїса Шиян // Записки наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1994. — Т. ССXXVIII. Праці історично-філософської секції. — С. 123—159.
 46. Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacyi śp. Aleksandra hr. Stadnickiego : w 25 t. / oprac. Antoni Prochaska. — Lwów : skł. gł. w księg. Seyfartha i Czajkowskiego, 1914. — Т. XX. Lauda sejmikowe. — XXI + 848 s.
 47. Balaban M. Żydzi lwowscy na przełomie XVI — go i XVII-go wieku / Balaban Majer. — Lwów : nakł. Funduszu konkurs. im. Wawelberga, 1906. — 547 s.
 48. Bartkiewicz M. Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku / Magdalena Bartkiewicz. — Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk : Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1974. — 287 s.
 49. Bystron J.S. Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI—XVIII / Jan Stanisaw Bystron. — Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1960. — Т. 1. — 456 s.
 50. Czarnowski S. Ozdoby złotnicze w męskim stroju polskim / Stanisław Czarnowski // Kwartalnik historii kultury materialnej. — 1986. — № 3. — S. 477—484.
 51. Gloger Z. Encyklopedia staropolska. Ilustrowana / Zygmunt Gloger. — Warszawa : Druk P. Laskauera i W. Babickiego, 1900. — Т. I. — 316 s.
 52. Gloger Z. Encyklopedia staropolska. Ilustrowana / Zygmunt Gloger. — Warszawa : Druk P. Laskauera i W. Babickiego, 1901. — Т. II. — 332 s.
 53. Gloger Z. Encyklopedia staropolska. Ilustrowana / Zygmunt Gloger. — Warszawa : Druk Piotra Laskauera i S-ki, 1902. — Т. III. — 350 s.
 54. Gloger Z. Encyklopedia staropolska. Ilustrowana / Zygmunt Gloger. — Warszawa : Druk Piotra Laskauera i S-ki, 1903. — Т. IV. — 528 s.
 55. Gutkowska M. Historia ubiorów. Z atlasem zawierającym 349 rycin i XI tablic / Gutkowska Marja. — Lwów ; Warszawa : Książnica-Atlas zjednocz. zakłady kartograf. i wydawn. T.N.S.W.-S.A., 1932. — 111 s.
 56. Łoziński W. Patrycyat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku / Władysław Łoziński. — Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1890. — 305 s.
 57. Łoziński W. Życie polskie w dawnych wiekach / Władysław Łoziński. — Wyd. 5. — Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1978. — 186 s.
 58. Motylewicz J. Społeczeństwo Przemysła w XVI i XVII wieku / Jerzy Motylewicz. — Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. — 433 s.
 59. Pachoński J. Zmierch sławetnych. Z życia mieszczan w Krakowie w XVII i XVIII wieku / Jan Pachoński. — Kraków, 1956. — 532 s.
 60. Słownik języka polskiego / przez Samuela Bogumiła Linde. — Warszawa : Drukarnia XX. Piłarów, 1807. — Т. 1. — Cz. 1. — 668 s.
 61. Słownik języka polskiego / przez Samuela Bogumiła Linde. — Warszawa : u autora, 1808. — Т. 1. — Cz. 2. — 1322 s.
 62. Słownik języka polskiego / przez Samuela Bogumiła Linde. — Warszawa : u autora, 1809. — Т. 2. — Cz. 1. — 602 s.
 63. Słownik języka polskiego / przez Samuela Bogumiła Linde. — Warszawa : u autora, 1811. — Т. 2. — Cz. 2. — 1286 s.
 64. Słownik języka polskiego / przez Samuela Bogumiła Linde. — Warszawa : u autora, 1812. — Т. 5. — Cz. 3. — 704 s.
 65. Taszycka M. Włoskie tkaniny jedwabne w Krakowie w drugiej połowie XVII wieku / Maria Taszycka // Kwartalnik Historii Kultury Materialnej. — 1978. — R. 26. — № 2. — S. 133—153.
 66. Turnau I. Skórnictwo odzieżowe w Polsce XVI—XVIII wieku / Irena Turnau. — Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk : Wydawnictwo Polskiej Akademii nauk, 1975. — 198 s.

Iryna Zamostyanyk

MENSWEAR OF LVIV CITIZENS

at the end of XVIth — first half of XVIIth century

A paper deals with the problem of the most popular menswear of the Lviv citizens at the end of XVIth — first half of the XVIIth century, its social and cultural functions are analyzed. Special attention is focused on headdresses, footwear, weapon and jewelry, which complemented a dress of citizens. Eastern and Western European influence on the dress of Lviv citizens during the mentioned period is investigated, as well as the single elements of traditional Ukrainian dress are researched.

Keywords: menswear, zhupany, kabaty, shirts, morocco, citizens, Lviv.

Ирина Замостянык

МУЖСКАЯ ОДЕЖДА ЛЬВОВСКИХ МЕЩАН

конца XVI — первой половины XVII в.

В статье исследована наиболее популярная мужская одежда львовских мещан конца XVI — первой половины XVII в., проанализированы ее социальные и культурные функции. Отдельное внимание уделено головным уборам, обуви, оружию и украшениям, дополняющим строй мещан. Исследовано восточное и западноевропейское влияние на одежду мещан Львова указанного периода, а также изучены отдельные элементы традиционного украинского костюма.

Ключевые слова: мужская одежда, жупаны, кабаты, рубашки, сафьян, мещане, Львов.